

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
STORA BRANDEN

1(13)

2017-12-11

Dnr: 511-726-14

Naturreservatet

Stora Branden

Uppsala kommun

2017-12-11

Dnr: 511-726-14

Bildande av naturreservatet Stora Branden i Uppsala kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Naturreservatets namn ska vara Stora Branden.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att skydda, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, bevara biologisk mångfald och återställa värdefulla naturmiljöer. Syftet är också att tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Det preciserade syftet med naturreservatet Stora Branden är att:

- vårda och bevara gammal barrskog, sumpskog, skogsbäck, lövrik skog och hasselmiljöer samt biologisk mångfald som förekommer i dessa naturtyper,
- återställa områden påverkade av skogsbruk till naturskogsliknande skog.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamheter,
- friställa enstaka värdefulla träd i den gamla barrskogen,
- naturvårdsåtgärder genomförs i den lövrika skogen för att gynna lövträd och växtplatser av rökpipsvamp,
- naturvårdsåtgärder genomförs i den gallrade äldre skogen för att gynna lövträd och tall,
- möjliggöra för naturvårdsbränning för att bevara brandkontinuitet i området samt för att gynna lövträdsforyngring,
- återställa prioriterade bevarandevärden i områden påverkade av skogsbruk,
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

2017-12-11

Dnr: 511-726-14

Skälen för beslutet

De prioriterade bevarandevärdena i naturreservatet utgörs av gammal barrskog, barrblandskog, sumpskog, skogsbäck, lövrik barrskog och hasselmiljöer. Äldre aspar, ädellövträd, äldre barrträd, hasselbuskar och död ved är prioriterade strukturer.

Ett flertal skyddsvärda arter är knutna till de prioriterade naturtyperna och strukturerna, till exempel kärlväxter, marklevande svampar, vedlevande svampar samt epifytiska mossor och lavar. Av dessa kan särskilt nämnas den sällsynta arten rökpipsvamp.

Stora Branden ingår i värdetrakten Västra Upplands blockstensmarker som är utpekad i den regionala strategin för formellt skydd av skog i Uppsala län (2006). Värdetrakten har pekats ut för granskog, triviallövskog och tallskog.

Reservatet ligger inom området Skogstibble-Åland-Fiby-Ulleråkers Häradsallmänning som är utpekad som värdetrakt inom åtgärdsprogrammet för bevarande av skalbaggar på gammal asp.

Det som kan påverka områdets värden negativt är bland annat skogsbruk, igenväxning, störd hydrologi samt exploatering i form av bebyggelse, kraftledning, master, vägar med mera. För att bevara och stärka områdets naturvärden behöver föreskrifter införas mot bland annat skogsbruk och exploateringsåtgärder. Skötselinsatser behövs för att stärka naturvärdena.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

- A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden
-

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, spränga, muddra, schakta, plöja, dämna, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdika eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan markbearbetning med undantag för

2017-12-11

Dnr: 511-726-14

- underhåll av befintliga diken (skogsbäck), markerade på beslutscharta, bilaga 2,
- 2. uppföra byggnad eller anlägga väg, stig, spång, mast eller annan anläggning eller anordning,
- 3. dra fram ny mark- eller luftledning,
- 4. framföra motordrivnet fordon med undantag för
 - körning med mindre fordon för uttransport av fälld älg, hjort eller vildsvin,
- 5. anordna upplag,
- 6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
- 7. tillföra kalk, växtnäringsämnen eller andra ämnen,
- 8. sätta upp eller upplåta plats för skylt eller liknande,
- 9. avverka, röja, så, plantera eller utföra annan skogsbruksåtgärd, eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd eller buskar, med undantag för
 - underhåll av ledningar markerade på karta, bilaga 2,
 - röjning av befintliga siktgator för jakt, bilaga 3,
- 10. sätta upp saltsten eller utfodra vilt, med undantag för
 - stödåtgärder för hotad eller missgynnad art som utförs på uppdrag av Länsstyrelsen,
- 11. införa för trakten främmande växt- eller djurart/ras,
- 12. upplåta plats för ridning, camping, orienteringstävling eller liknande arrangemang, uppställning av husvagn, släpvagn eller motordrivnet fordon.

Föreskrifter nedan under C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt, med undantag för åtgärder som är nödvändiga för att kunna utöva sin särskilda rätt, t.ex. jakt.

- B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla
-

2017-12-11

Dnr: 511-726-14

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av naturreservatets yttergränser enligt gällande anvisningar,
2. uppsättning och underhåll av informationsskyltar vid platser som markerats på karta, bilaga 2,
3. anläggande och underhåll av stig, bord med bänk samt bro enligt karta, bilaga 2,
4. åtgärder för att främja biologisk mångfald såsom friställning av lövträd och tall, röjning, gallring och ringbarkning av gran, tillförsel av hasselved samt naturvårdsbränning enligt karta, bilaga 2,
5. undersökning av djur-, växt- och svamparter och andra naturförhållanden.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. gräva, hacka eller på annat sätt skada jordytan,
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar,
3. gräva upp växter,
4. plocka och insamla mossor, lavar eller vedlevande svampar, med undantag för insamling av mindre kollekt för artbestämning,
5. fånga och insamla insekter och andra ryggradslösa djur med fällor eller på sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas eller förstörs,
6. medvetet störa djurlivet,
7. elda eller grilla,
8. medföra hund som inte är kopplad eller annat lösgående sällskapsdjur,
9. framföra motordrivet fordon,
10. ställa upp motordrivet fordon, husvagn eller släpvagn eller liknande,

2017-12-11

Dnr: 511-726-14

11. sätta upp permanenta markeringar, skylt eller liknande och
12. utan Länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål, lägerverksamhet eller motsvarande.

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna under A och C gäller inte för

- förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att genomföra de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- Länsstyrelsen, eller av Länsstyrelsen utsedd uppdragstagare, att i uppföljnings- eller miljöövervakningssyfte utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial, eller annan dokumentation av växt- och djurliv inom naturreservatet
- genomförande av biologiska undersökningar som inte skadar bevarandevärdena. För sådana undersökningar krävs dock Länsstyrelsens tillstånd,
- normalt underhåll av befintlig väg,
- underhåll av befintlig ledning,
- nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 5, för naturreservatets långsiktiga vård.

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Naturreservatet ligger ca 6 km nordost om Järlåsa i Uppsala kommun och är uppdelat i två områden. Det västra området utgörs till största delen av barrblandskog i blockig terräng. Längst i söder finns en tallmosse och spritt i området finns sumpskogspartier med al, björk och tall. Området har brunnit på 1800talet och brandspår finns kvar på gamla tallstubbar.

2017-12-11

Dnr: 511-726-14

Det mindre, östra området utgörs till stor del av lövrik skog och är en av få kända lokaler för den sällsynta arten rökipipsvamp. Genom området rinner en bäck som är omgiven av lövrik miljö med grova aspar, ekar, hasselbuskar och granar. I områdets sydöstra del finns också en mindre glup med intilliggande lövrik skogsmiljö. Områdets bevarandevärden är främst knutna till hotade arter som är beroende av dessa naturtyper.

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNING

Stora Branden utgör ett från naturvårdssynpunkt värdefullt skogsområde bestående av gammal barrblandskog med inslag av sumpskogar samt lövrika miljöer med höga naturvärden. För att områdets värden ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden påtagligt skulle skadas. Länsstyrelsen bedömer att området därför bör förklaras som naturreservat.

Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålet Levande skogar genom att 52,5 hektar skyddsvärd produktiv skogsmark undantas från skogsproduktion och ges ett långsiktigt skydd. Reservatsbeslutet bidrar också till att uppnå miljömålet Ett rikt växt- och djurliv.

Reservatsområdet berörs inte av något riksintresseområde enligt 3 eller 4 kap miljöbalken.

Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Länsstyrelsen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Reservatsområdet berör delvis Lingonbacka-Hagunda dikningsföretag från 1939 och Lingonbacka-Hagunda-Överbo dikningsföretag från 1901. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av naturreservatet inte har någon påverkan på dikningsföretagen.

2017-12-11

Dnr: 511-726-14

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

Flera inventeringar i Stora Branden såsom Upplandsstiftelsens inventeringar av naturvärden på Akademiförvaltingsmarker från 2004 och Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering från 1995 har framhållit områdets höga naturvärden. Skogsstyrelsen har beskrivit tre nyckelbiotoper på sammanlagt 28,9 ha inom reservatet.

I sin rapport från 2004 avgränsade Upplandsstiftelsen ett område som föreslogs skyddas som naturreservat och därefter påbörjade Länsstyrelsen en diskussion med markägaren om områdets naturvärden och hur dessa skulle kunna skyddas. Under 2015 köpte staten in berörd del av fastigheten Kölva 1:3.

Samråd har enligt 26 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ägt rum med Naturvårdsverket.

Reservatsområdet har mätts in av Lantmäteriet.

Markägare och andra sakägare har, enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., under september 2017 förelagts att inom en tid av fem veckor yttra sig över förslag till beslut om bildande av naturreservatet. Förslaget till beslut har dessutom remitterats till berörda myndigheter och organisationer.

Remissyttranden och Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Remissyttranden utan erinran mot bildande av naturreservatet har inkommit från Trafikverket, Skogsstyrelsen, Försvarsmakten, Skanova, Vattenfall Eldistribution AB och Svenska kraftnät.

Uppsala kommun är positiv till att området skyddas som naturreservat.

Sveriges Geologiska Undersökning avstår från att yttra sig i ärendet.

Lantmäteriet önskar att även samfälligheter ska nämnas tillsammans med uppräknade fastigheter i beslut och skötselplan. De noterade också att en adress förekommer på två ställen i sändlistan. Länsstyrelsen har redigerat beslut och skötselplan enligt dessa önskemål.

Upplands Botaniska Förening uppfattar att det främsta syftet med reservatet är att långsiktigt skydda ett område med rökipipsvamp och skriver att anledningen att inkludera det västra området av reservatet är oklart. Länsstyrelsen anser att syftet med reservatet är att skydda och bevara värdefulla naturmiljöer och biologisk mångfald, vilket också står i

2017-12-11

Dnr: 511-726-14

beslutet. Det är alltså inte bara en enda art man vill skydda utan samtliga ingående naturmiljöer. En närmare beskrivning av dessa finns i skötselplanen där även en lista med förekommande naturvårdsarter finns. Den västra delen av reservatet består av gammal barrblandskog och en tallmosse. Dessa områden har höga naturvärden som finns beskrivna i skötselplanen under skötselområde A och B. Upplands Botaniska Förening föreslår även mindre justeringar av skötselplanen.

UPPLYSNINGAR

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart, även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Beslutet kungörs i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse införs även i ortstidningen Upsala Nya Tidning.

Länsstyrelsen i Uppsala län är förvaltare av naturreservatet.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bl.a. att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas orörda.

Enligt 3 kap. 9 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har, efter en eventuell brand, ägaren eller nyttjanderättshavaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Behövs bevakning med hänsyn till risken för ny brand, men bevakningen inte kommer till stånd, får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
STORA BRANDEN

10(13)

2017-12-11

Dnr: 511-726-14

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön, till exempel:

- Körning i terräng med motordrivet fordon enligt terrängkörningslagen (1975:1313),
- Fridlysning av vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- Vid rensning eller underhåll av diken gäller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken (1998:808).

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
STORA BRANDEN

11(13)

2017-12-11

Dnr: 511-726-14

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Naturreservatets namn	Stora Branden
NVR-id	2047598
Länsstyrelsens objektnr.	0380-02-163
Kommun(-er)	Uppsala
Distrikt	Åland
Lägesbeskrivning	Stora Branden ligger ca 6 km nordost om Järlåsa.
Fastigheter och samfälligheter	Kölva 1:3 (del av), Ålands-Överbo S:1 och Ålands-Överbo S:2
Dikningsföretag	Lingonbacka-Hagunda dikningsföretag och Lingonbacka-Hagunda-Överbo dikningsföretag
Fastighetsknutna rättigheter	Jakt
Centrumkoordinater (SWEREF99TM)	X: 626542, Y: 6645058, X: 627188, Y: 6645257
Kartblad Index 100 km	66G
Kartblad Index 5 km	66G 4c SO, 66G 4c NO
Naturgeografisk region	26 Skogsslätten syd om Limes
Huvudsaklig objektkategori	Sö, Skog av särskilt värde för flora och fauna
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat (Strict Nature Reserve)
Ägarkategori(er)	Staten
Areal	Totalareal: 52,5 hektar, varav hela arealen utgörs av landareal
Naturtyper (enligt KNAS)	Barrblandskog 15.4 ha Hygge/Brandfält 3.2 ha Triviallövskog 2.3 ha Lövsumpskog 0.1 ha Tallskog 13.5 ha Granskog 2.9 ha Barrsumpskog 2.7 ha Lövblandad barrskog 11.9 ha Impediment 0.1 ha
Förvaltare av naturreservatet	Länsstyrelsen i Uppsala län

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut STORA BRANDEN

12(13)

2017-12-11

Dnr: 511-726-14

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 6.

De som deltagit i beslutet

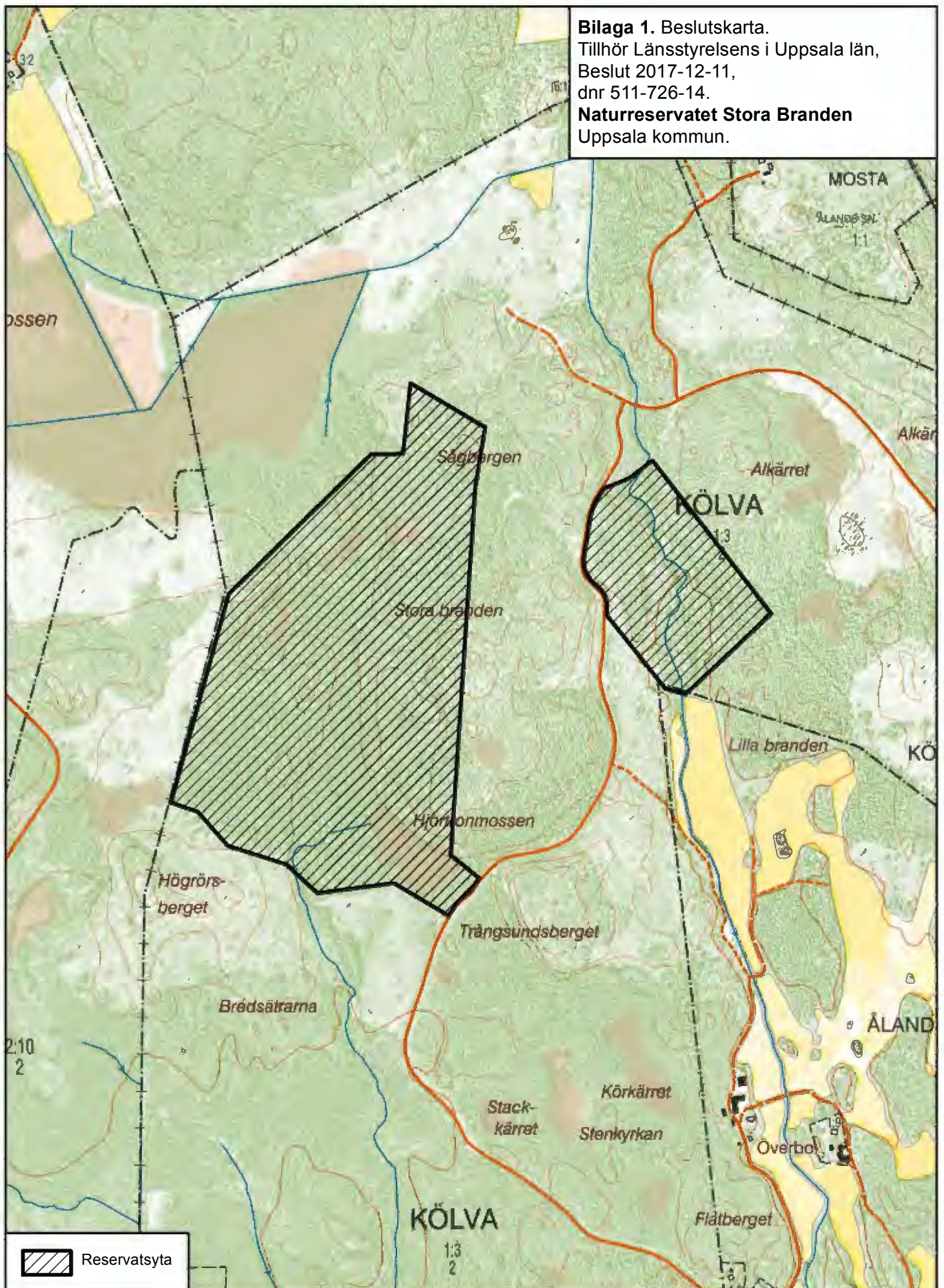
Beslutet har fattats av landshövding Göran Enander med handläggare Cecilia Ronnås som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Johan von Knorring, chef för miljöavdelningen Lennart Nordvarg, chef för naturvårdsenheten Kalle Mälson, länsassessor Mikaela Öster, planhandläggare Åsa Blomster och antikvarie Lennart Swanström deltagit.

Denna handling är godkänd i Länsstyrelsens elektroniska system och har därför ingen namnunderskrift.

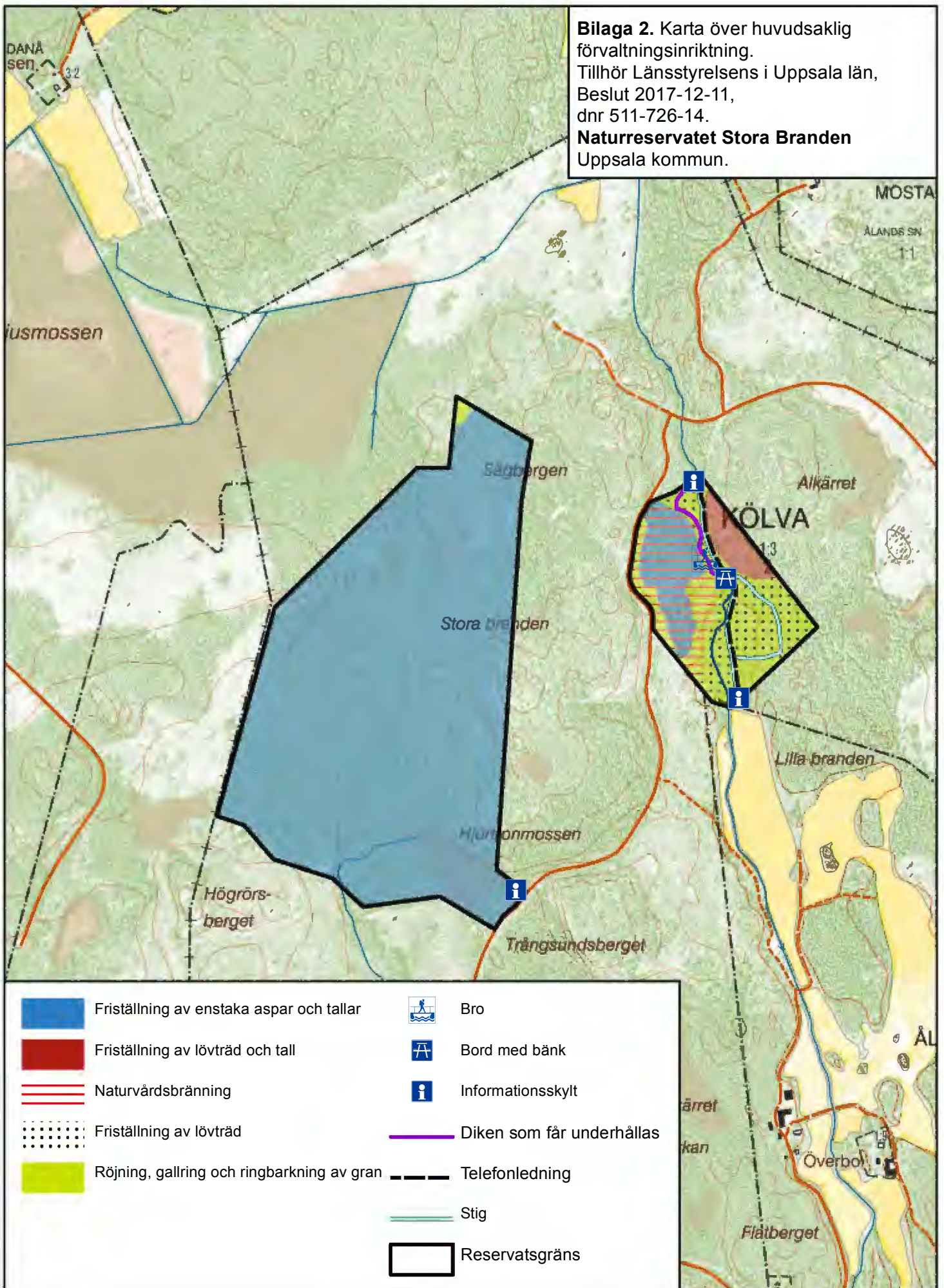
BILAGOR

1. Beslutskarta
2. Karta över huvudsaklig förvaltningsinriktning
3. Karta över siktgator och jaktorn
4. Översiktskarta
5. Skötselplan
6. Överklagande

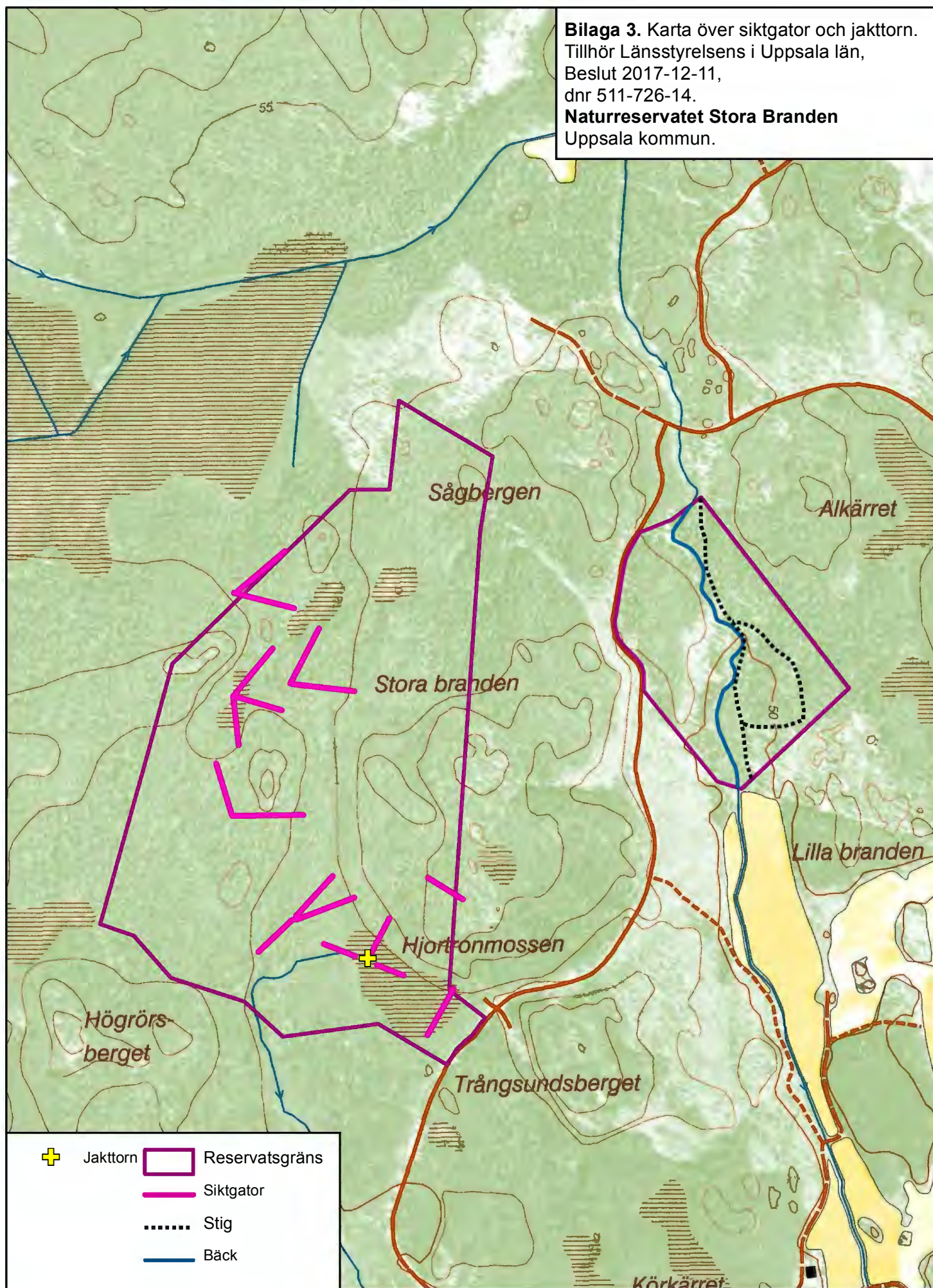
Bilaga 1. Beslutskarta.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län,
Beslut 2017-12-11,
dnr 511-726-14.
Naturreseptatet Stora Branden
Uppsala kommun.

Bilaga 2. Karta över huvudsaklig förvaltningsinriktning.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län, Beslut 2017-12-11, dnr 511-726-14.
Naturreseptat Stora Branden
Uppsala kommun.

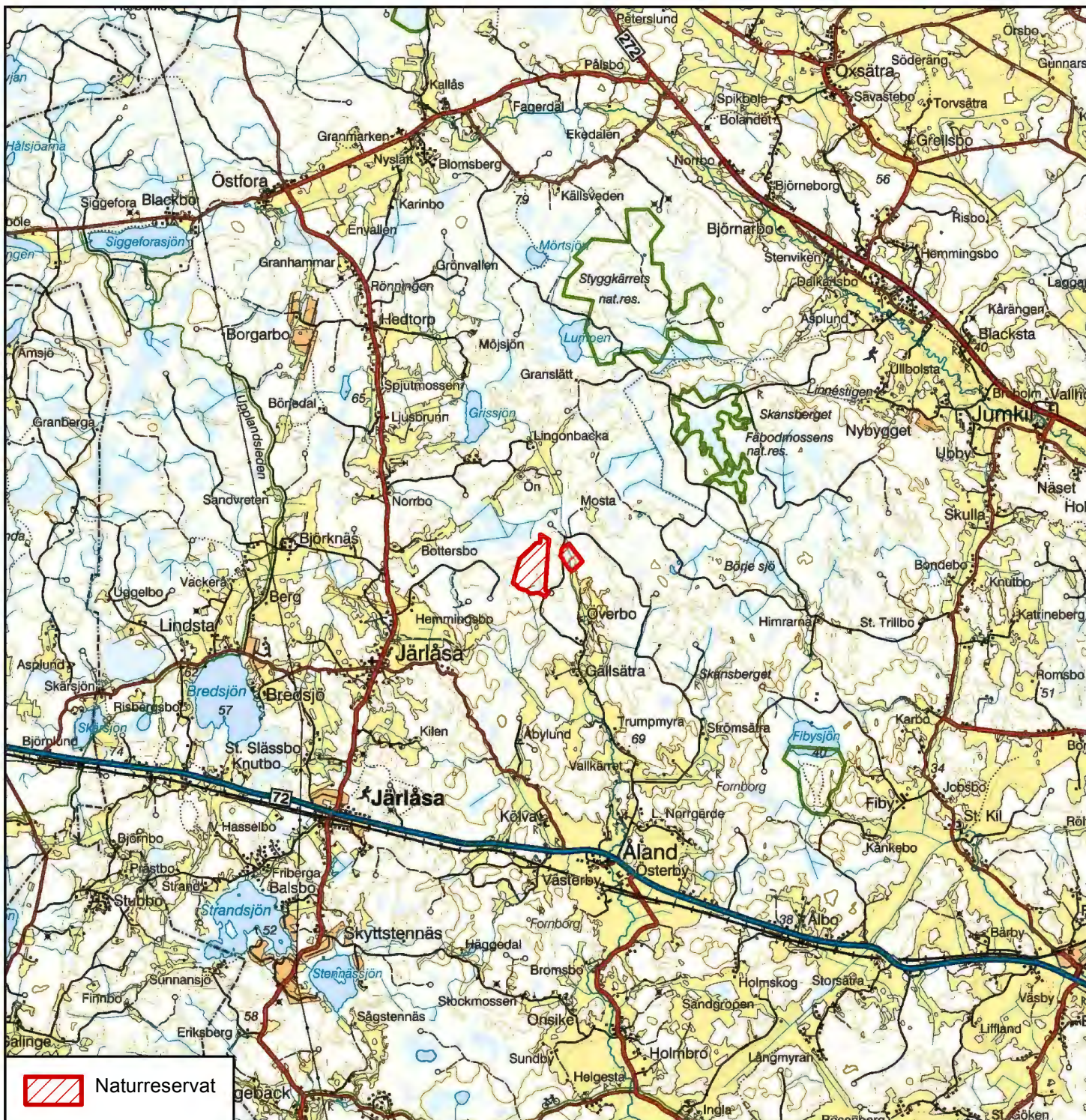

Bilaga 3. Karta över siktgator och jaktorn.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län,
Beslut 2017-12-11,
dnr 511-726-14.
Naturreservatet Stora Branden
Uppsala kommun.

Bilaga 4. Översiktskarta.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län,
Beslut 2017-12-11,
dnr 511-726-14.
Naturreseptet Stora Branden
Uppsala kommun.

Skötselplan för naturreservatet

Stora Branden

Uppsala kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SKÖTSELPLANENS SYFTE	3
SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL	3
BESKRIVNINGSDDEL	4
Åtgärdsprogram för hotade arter	5
Allmän beskrivning	5
Historisk och nuvarande markanvändning	5
Områdets bevarandevärden	5
Biologiska värden	5
Kulturhistoriska värden	8
Värden för friluftslivet	8
Prioriterade bevarandevärden	8
KÄLLFÖRTECKNING	9
PLANDEL	10
Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder	10
Skötselområde A: Barrblandskog - 41,8 ha	10
Skötselområde B: Tallmosse - 3,0 ha	11
Skötselområde C: Lövrik barrskog - 4,5 ha	11
Skötselområde D: Gallrad äldre skog - 1,2 ha	12
Skötselområde E: Yngre barrskog - 2,1 ha	12
Anordningar för friluftslivet	12
Upplysningar	13
Vägar (inklusive vägdiken), stigar och ledningar	13
Rensning av diken	13
Jakt och fiske	13
UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER	13
UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL	14
SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER	14

SKÖTSELPLANENS SYFTE

Skötselplanen avser främst att ge anvisningar om hur reservatet ska förvaltas för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses. Skötselplanen kan, inom ramen för syfte och föreskrifter, justeras vid behov. Länsstyrelsen ansvarar för revidering och fastställande av skötselplaner.

SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL

Syftet med naturreservatet är att skydda, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, bevara biologisk mångfald och återställa värdefulla naturmiljöer. Syftet är också att tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Det preciserade syftet med naturreservatet Stora Branden är att:

- vårda och bevara gammal barrskog, sumpskog, skogsbäck lövrik skog och hasselmiljöer samt biologisk mångfald som förekommer i dessa naturtyper,
- återställa områden påverkade av skogsbruk till naturskogsliknande skog.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamheter,
- friställa enstaka värdefulla träd i den gamla barrskogen,
- naturvårdsåtgärder genomförs i den lövrika skogen för att gynna lövträd och växtplatser av rökpipsvamp,
- naturvårdsåtgärder genomförs i den gallrade äldre skogen för att gynna lövträd och tall,
- möjliggöra för naturvårdsbränning för att bevara brandkontinuitet i området samt för att gynna lövträdsforyngring,
- återställa prioriterade bevarandevärden i områden påverkade av skogsbruk,
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

BESKRIVNINGSDDEL

Naturresevatets namn	Stora Branden
NVR-id	2047598
Länsstyrelsens objektnr.	0380-02-163
Kommun(-er)	Uppsala
Distrikt	Åland
Lägesbeskrivning	Stora Branden ligger ca 6 km nordost om Järlåsa.
Fastigheter och samfälligheter	Kölva 1:3 (del av), Ålands-Överbo S:1 och Ålands-Överbo S:2
Dikningsföretag	Lingonbacka-Hagunda dikningsföretag och Lingonbacka-Hagunda-Överbo dikningsföretag
Fastighetsknutna rättigheter	Jakt
Centrumkoordinater (SWEREF99TM)	X: 626542, Y: 6645058, X: 627188, Y: 6645257
Kartblad Index 100 km	66G
Kartblad Index 5 km	66G 4c SO, 66G 4c NO
Naturgeografisk region	26 Skogsslätten syd om Limes
Huvudsaklig objektkategori	Sö, Skog av särskilt värde för flora och fauna
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat (Strict Nature Reserve)
Ägarkategori(er)	Staten
Areal	Totalareal: 52.5 hektar, varav hela arealen utgörs av landareal
Naturtyper (enligt KNAS)	Barrblandskog 15.4 ha Hygge/Brandfält 3.2 ha Triviallövskog 2.3 ha Lövsumpskog 0.1 ha Tallskog 13.5 ha Gransskog 2.9 ha Barrsumpskog 2.7 ha Lövblandad barrskog 11.9 ha Impediment 0.1 ha
Förvaltare av naturreservatet	Länsstyrelsen i Uppsala län

Åtgärdsprogram för hotade arter

I naturreservatet förekommer den starkt hotade arten rökpipsvamp (*Urnula craterium*) som har ett eget åtgärdsprogram (Rydberg 2008).

Allmän beskrivning

Naturreservatet ligger ca 6 km nordost om Järlåsa i Uppsala kommun och är uppdelad i två områden. Det västra området utgörs till största delen av barrblandskog i blockig terräng. Längst i söder finns en tallmosse och spritt i området finns sumpskogspartier med al, björk och tall. Området har brunnit och brandspår finns kvar på gamla tallstubbar.

Det mindre, östra området utgörs till stor del av lövrik skog och är en av få kända lokaler för den sällsynta arten rökpipsvamp. Genom området rinner en bäck som är omgiven med lövrik miljö med grova aspar, ekar, hasselbuskar och granar. I områdets sydöstra del finns också en mindre glup med intilliggande lövrik skogsmiljö.

Historisk och nuvarande markanvändning

Det västra området har inte påverkats av storskaligt skogsbruk på senare tid. Delar av sumpskogarna har dock påverkats av dränering. Området längs med bäcken i östra områdets södra del brukades tidigare som ängsmark (Häradsekonomiska kartan 1905–11). Delar av östra området har avverkats i början på 2000-talet och barrskogen i nordöstra delen har gallrats.

Områdets bevarandevärden

Biologiska värden

Arter med prioriterat bevarandevärde är understrukna.

Naturvärdena är främst knutna till gammal barrskog, lövrik skog, sumpskog, skogsbäck, och hasselmiljöer. Äldre aspar, ädellövträd, äldre barrträd, hasselbuskar och död ved är prioriterade strukturer.

Djur, växter och svampar är relativt dåligt undersökta men hitintills är 11 rödlistade arter och ytterligare ca 33 signalarter (arter som indikerar miljöer med höga naturvärden) påträffade inom området.

Flera naturvårdsarter knutna till äldre aspar och död aspved förekommer i reservatet, t. ex. stor aspticka, veckticka, lunglav, västlig njurlav och grynig filtlav.

Rökpijsvamp är en starkt hotad svampart som är beroende av död ved av hassel och växer i biotoper med hög luftfuktighet. Fruktkroppar uppträder på nerfallna grenar tidigt på våren under snösmältningen och är kvar under några veckors tid. Rökpijsvampen växer i den lövrika skogen i östra reservatsområdet.

På död barrved förekommer vedtrappmossa, grön sköldmossa och ullticka och på död ekved växer rutskinn som orsakar kärnröta i stam och grova grenar. Bland skyddsvärda arter kan några marksvampar, knutna till äldre barrskogsbestånd, nämnas, t.ex. barrskogsfagerspindling, klubbaspindling, fyrflikig jordstjärna.

Naturvårdsarter

Begreppet naturvårdsarter är en samlingsterm för arter som är extra skyddsvärda, genom att de indikerar att ett område har höga naturvärden eller i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Idag omfattar detta begrepp juridiskt skyddade arter, typiska arter, rödlistade arter, ansvarsarter, signalarter och nyckelarter. Typiska arter är arter vars förekomst indikerar s.k. gynnsam bevarandestatus hos aktuell naturtyp enligt EUs art- och habitatdirektiv.

Insekter

<i>Callidium coriaceum</i>		s	t
<i>Harminius undulatus</i>	violettbanded knäppare		

Kärlväxter

<i>Actaea spicata</i>	svart trolldruva	s	t
<i>Anemone nemorosa</i>	vitsippa		t
<i>Daphne mezereum</i>	tibast	s	§ t
<i>Hepatica nobilis</i>	blåsippa	s	§ t
<i>Lathyrus vernus</i>	vårärt	s	t
<i>Melica nutans</i>	bergslök		t
<i>Milium effusum</i>	hässlebrodd		t
<i>Paris quadrifolia</i>	ormbär	s	t
<i>Tilia cordata</i>	skogslind	s	
<i>Viola mirabilis</i>	underviol	s	t

Lavar

<i>Alectoria sarmentosa</i>	garnlav	NT s	t
<i>Collema</i> spp.	geléavar	s	
<i>Lecanactis abietina</i>	gammelgranslav		t
<i>Leptogium saturninum</i>	skinnlav	s	t
<i>Lobaria pulmonaria</i>	lunglav	NT s	t

<i>Nephroma bellum</i>	stuplav	s	t
<i>Nephroma laevigatum</i>	västlig njurlav	VU s	t
<i>Nephroma parile</i>	bårdlav	s	t
<i>Nephroma resupinatum</i>	luddlav	s	t
<i>Parmeliella triptophylla</i>	korallblylav		t
<i>Peltigera collina</i>	grynig filtlav	NT s	t

Mossor

<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	vedtrappmossa	NT s	t
<i>Anomodon attenuatus</i>	piskbaronmossa	s	t
<i>Antitrichia curtipendula</i>	fällmossa	s	t
<i>Buxbaumia viridis</i>	grön sköldmossa	s A	§ t
<i>Hylocomiastrum umbratum</i>	mörk husmossa	s	t
<i>Neckera complanata</i>	platt fjädermossa	s	t
<i>Ulotia crispa</i>	krushättemossa	s	t

Storsvampar

<i>Antrodia pulvinascens</i>	veckticka	NT s	t
<i>Cortinarius piceae</i>	barrskogsfagerspindling	s	
<i>Cortinarius varius</i>	klubbaspindling		
<i>Geastrum quadrifidum</i>	fyrflikig jordstjärna	NT s	t
<i>Hydnellum peckii</i>	skarp dropptaggsvamp	s	
<i>Inonotus rheades</i>	rävticka	s	
<i>Lactarius volemus</i>	mandelrisk	s	
<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	ullticka	NT s	
<i>Phellinus populicola</i>	stor aspticka	NT s	t
<i>Phellinus viticola</i>	vedticka	s	t
<i>Urnula craterium</i>	rökpipe	EN	C P t
<i>Xylobolus frustulatus</i>	rutskinn	NT	t

Teckenförklaring:

- A = Arten omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv
s = Signalart enligt Skogsstyrelsen (2005)
§ = Arten är fridlyst
P = Arten omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter
C = Ansvarsart för Uppsala län
t = Typisk art för skogliga naturtyper

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan (2015):

- CR = Critically endangered Akut hotad
EN = Endangered Starkt hotad
VU = Vulnerable Sårbar
NT = Near threatened Nära hotad
DD = Data deficient Kunskapsbrist

Kulturhistoriska värden

Det finns inga registrerade fornlämningar i reservatet.

Värden för friluftslivet

Området har höga värden för friluftslivet. Området är lättillgängligt eftersom det ligger nära Järlåsa och i anslutning till en enskild väg.

Prioriterade bevarandevärden

Markslag och naturtyp:	gammal barrskog, barrblandskog, sumpskog, skogsbäck, lövrik barrskog, hasselmiljöer	
Strukturer:	äldre barrträd, äldre aspar, ädellövträd, hasselbuskar, död ved	
Växt-, svamp- och djursamhällen:	kärlväxter, epifytiska mossor och lavar, vedlevande svampar samt marklevande svampar	
Arter:	<i>Buxbaumia viridis</i>	grön sköldmossa
	<i>Lobaria pulmonaria</i>	lunglav
	<i>Nephroma laevigatum</i>	västlig njurlav
	<i>Peltigera collina</i>	grynig filtlav
	<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	vedtrappmossa
	<i>Antrodia pulvinascens</i>	veckticka
	<i>Gastrum quadridum</i>	fyrflikig jordstjärna
	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	ullticka
	<i>Phellinus populicola</i>	stor aspticka
	<i>Urnula craterium</i>	rökpipsvamp
	<i>Xylobolus frustulatus</i>	rutskinn

KÄLLFÖRTECKNING

Publicerade skrifter

- Aronsson, G. 2007. Inventering av rökipipsvamp, *Urnula craterium*, i Uppsala län 2006. Länsstyrelsens Meddelandeserie 2007:10.
- ArtDatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Forslund, M. (red) 2015. Ansvarsarter och ansvarsnaturtyper i Uppsala län. Meddelandeserien 2015:03 Länsstyrelsen i Uppsala län.
- Länsstyrelsen i Uppsala län och Skogsstyrelsen. 2006. Strategi för formellt skydd av skog i Uppsala län.
- Naturvårdsverket. 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Rapport 6379.
- Nitare, J. (red.) 2005. Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.
- Nordiska ministerrådet. 1984. Naturgeografisk naturindelning av Norden.
- Rydberg, H. 2008. Åtgärdsprogram för rökipipsvamp 2007–2010

Oppublicerade skrifter

- Aronsson, G. 2004. Inventering av naturvärden på Uppsala Akademiförvaltnings marker. Länsstyrelsen i Uppsala län. 2014. Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län.

Digitala källor

- ArtDatabanken, Artfakta. <http://www.artdatabanken.se/vaara-tjaenster/artfakta/>.
- Riksantikvarieämbetet. 2011. Fornlämningsregister, tillgängligt på <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>
- Skogsstyrelsen, Skogens pärlor, tillgänglig på <http://karta.svo.se>.

Kartmaterial

- Lantmäteriets digitala häradsekonomiska karta. Järlåsa J112-83-10b, kartlagd 1905-11
- Lantmäteriets digitala häradsekonomiska karta. Lingonbacka J112-83-5b, kartlagd 1905-11
- Lantmäteriets digitala ekonomiska karta. Lingonbacka J133-11H9g54, kartlagt 1951
- Lantmäteriets digitala ekonomiska karta. Lingonbacka J133-11H9g80, kartlagd 1979
- SGU, digitala jordarts- och berggrunskartor

PLANDEL

Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder

Reservatet har delats upp i fem skötselområden. För avgränsning av områdena A-E, se skötselområdeskarta, bilaga 5.1.

Skötselområde A: Barrblandskog - 41,8 ha

Beskrivning: A1 - Skötselområdet utgörs av äldre barrblandskog som består av gran och tall med inslag av asp och björk. I skötselområdet ingår stora delar av reservatets västra del samt äldre barrblandskog i blockig terräng i reservatets östra del. Död ved förekommer rikligt i olika former och nedbrytningsstadier. Området i västra delen av reservatet har brunnit (i slutet på 1800-talet) och brandspår är fortfarande synliga på äldre tallstubbar.

A2 – I skötselområdet ingår också sumpskogspartier med al, björk och tall.

Skogen i skötselområdet hyser en mängd epifytiska signal- och rödlistade arter knutna till asp såsom västlig njurlav, veckticka, stor aspticka och korallblylav. På död ved förekommer t.ex. vedtrapmossa och ullticka. Bland marksvampar har påträffats bl.a. barrskogsfagerspindling, skarp dropptaggsvamp, besk vaxskivling och mandelriska vilka alla är indikatorer på unika barrskogsbestånd på kalkrik mark, så kallade kalkbarrskogar.

Bevarandemål: Arealen barrblandskog är 37,2 ha och arealen sumpskogar är 4,6 ha. Sumpskogsstråk i barrblandskogen är bevarade och gamla och grova lövträd förekommer i skötselområdet. Död ved förekommer rikligt i olika former och nedbrytningsstadier.

Skötselåtgärder: Skogen utvecklas i huvudsak genom intern dynamik med undantag för enstaka friställningar av asp och tall samt för naturvårdsbränning. Friställningar kan genomföras främst i solbelysta miljöer kring sumpskogarna. Naturvårdsbränning kan genomföras i den östra reservatsdelen och främst i områdets södra del som gränsar till arronderingsmark.

Skötselområde B: Tallmosse - 3,0 ha

- Beskrivning:** Skötselområdet utgörs av tallmosse i reservatets sydvästra del. Fältskiktet domineras av ris och skvattram. Död ved förekommer sparsamt och bland tallarna växer yngre gran och björk.
- Bevarandemål:** Hydrologin är ostörd. Död ved förekommer i olika former och nedbrytningsgrad. Arealen tallmosse är 3,0 ha.
- Skötselåtgärder:** I huvudsak fri utveckling men vid behov kan tallar friställas från igenväxande granar.

Skötselområde C: Lövrik barrskog- 4,5 ha

- Beskrivning:** I skötselområdet ingår en bäck med omgivande lövrik skog i östra delen av reservatet. Skogen har stort inslag av asp i trädskiktet och bäcken kantas av grova granar, aspar och ekar. Buskskiktet har inslag av hassel, lind och skogstry. Floran är lundartad med förekomst av vit- och blåsippor, svart trolldruva, ormbär, underviol och tibast.
- I områdets östra del finns en liten glup med omgivande lövskogsmiljö och enstaka ädellövträd.
- Området är en av få lokaler för den starkt hotade arten rökpipsvamp. Rökpipsvamp växer på död ved av hassel i områden med rörligt markvatten, fruktkroppar uppträder tidigt på våren. Andra naturvårdsarter som förekommer i skötselområdet är knutna till lövträd och död ved, såsom rutsinn, grymig filtlav, lunglav och västlig njurlav.
- Bevarandemål:** Arealen lövrik skog är 4,5 ha. Livsmiljön för rökpipsvamp bevaras, hassel växer i området och död hasselled förekommer på fyndlokalerna för rökpipsvamp samt närliggande platser dit arten kan tänkas sprida sig.
- Skötselåtgärder:** Lövträd i skötselområdet bör friställas från igenväxande granar och skötselåtgärder genomförs med stigen som utgångspunkt. I området med förekomst av rökpipsvamp bör ung gran röjas för att öka ljusinsläpp och gynna tillväxt av hassel. Enstaka unga granar bör dock lämnas eftersom de hjälper till att göra livsmiljön gynnsam genom att bevara fukten i marken. Vid behov kan död hasselled införas utifrån för att tillgodose behovet av substrat.

Skötselområde D: Gallrad äldre skog – 1,2 ha

Beskrivning: Skötselområdet utgörs av äldre tall- och granskog med inslag av asp och björk i trädskiktet. Området har nyligen gallrats och äldre barr- och lövträd är sparade i området. Området befinner sig i utkanten på länets enda trakt för raggbock, en skalbagge som är beroende av grova eller senvuxna solbelysta tallågor.

Bevarandemål: Området utvecklas på sikt till öppen lövrik barrblandskog som är attraktiv för friluftsliv. I området finns solbelysta tallar och lövträd och på sikt även solbelyst död ved med höga naturvärden. För att området ska bli mer lämpligt som habitat för raggbocken ska även grov, död solbelyst tallved finnas.

Skötselåtgärder: Friställningar av lövträd och tallar. Om det finns rikligt med tall kan man fälla, ringbarka eller barkfläkta tallar.

Skötselområde E: Yngre barrskog –2,1 ha

Beskrivning: Område i östra reservatsdelen som har påverkats av kalavverkning och återplanterats med gran. Ytorna väster om bäcken är bevuxna med yngre skog än ytan i sydost. Äldre aspar sparades som överståndare i området.

Bevarandemål: Området ska på sikt utvecklas till lövrik barrskog.

Skötselåtgärder: Avverkning, röjning, gallring och ringbarkning av gran för att skapa variation i området. Aspföryngring kan gynnas genom naturvårdsbränning.

Anordningar för friluftslivet

Se bilaga 5.1 för friluftsanordningarnas läge.

Beskrivning: I reservatets östra del finns en befintlig stig som går längs med bäcken och som tidigare varit enskild brukningsväg mellan Överbo och Mosta.

Bevarandemål: Lättillgänglig information om naturreservatet finns i området. Parkeringsplats för minst två bilar finns i anslutning till området. En stigslinga samt en bänk med bord och en spång eller bro över bäcken finns i reservatets östra del. Reservatets gräns är tydligt markerad enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.

Skötselåtgärder: Nyskapande:

- Røj en rågång. Markera reservatets gräns med färg på träd samt med hörnstolpar.
- Anordna parkeringsplats och sätt upp P-skylt. Före åtgärd ska en överenskommelse finnas med ägaren om att allmänheten får köra på vägen.
- Uppsättning av informationsskyltar.
- Anläggning av stigslinga samt bord och bänk i reservatets östra del
- Anläggning av spång eller bro över bäcken i reservatets östra del

Löpande:

- Städa och underhålla parkering.
- Underhåll av stig och anläggningar
- Byt ut skyltar vid behov.
- Tillsyn av anordningar.
- Røjning av rågången. Förstärk målningen på träd och underhåll av hörnstolpar.

Upplysningar

Vägar (inklusive vägdiken), stigar och ledningar

Befintliga körvägar (inklusive vägdiken), stigar och ledningar inom reservatet får underhållas. Nödvändiga røjningar i anslutning till dessa får utföras. Inom ramen för underhåll ingår även förnyelse av en stigslinga i den östra reservatsdelen.

Rensning av diken

Rensning får ske av det dike i den östra reservatsdelen som ingår i Lingonbacka-Hagunda dikningsföretag och Lingonbacka-Hagunda-Överbo dikningsföretag. Vid rensning eller underhåll av diken gäller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken. Övriga diken inom reservatet får inte rensas.

Jakt och fiske

Jakt får bedrivas i enlighet med gällande lagstiftning. Befintliga jaktorn och siktgator får underhållas. Nya jaktorn och siktgator får ej uppföras utan Länsstyrelsens tillstånd. Uppsättning av saltstenar och utfodring av vilt får endast ske på uppdrag av Länsstyrelsen.

UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation av förändringar inom reservatet, inklusive skötselåtgärder. Dokumentationen bör ske med både anteckningar och fotografier.

Skötselåtgärderna ska följas upp för att kontrollera att de genomförda åtgärderna överensstämmer med bevarandemålen. Status före och efter utförda skötselåtgärder ska dokumenteras.

UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL

Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning av bevarandemål i reservatet i enlighet med riktlinjerna i Naturvårdsverkets rapport Uppföljning av skyddade områden i Sverige och Länsstyrelsens översiktliga plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län.

SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER

Denna tabell utgör underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt i naturreservatet Stora Branden som regionalt i länet. De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att Länsstyrelsen måste prioritera mellan åtgärder i länets alla reservat. Den slutliga prioriteringen och tidsplaneringen på länsnivå genomförs av Länsstyrelsen.

Skötselåtgärd	Prio	Kommentar	Skötselomr.	Finansiering
Enstaka friställningar av aspar och tallar	1		A1	Skötselanslag
Friställning av tall	2	Vid behov	B	Skötselanslag
Åtgärder för rökpipsvamp	1	Vid behov	C	Skötselanslag
Avverkning, röjning, gallring eller ringbarkning av gran	2		C, E, F,	Skötselanslag
Naturvårdsbränning	2		A1, E	Skötselanslag
Anordning av parkeringsplats	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Uppsättning av informationsskyltar	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Anläggning av stig	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Anläggning av bänk och bord	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Anläggning av spång eller bro	3		Friluftsliv	Skötselanslag
Gränsmarkering	1	Inom ett år	Friluftsliv	Skötselanslag
Underhåll av parkering, gräns, informationsskyltar, stig och eventuella anordningar	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	1	Efter åtgärd	Alla	Skötselanslag
Uppföljning av bevarandemål	1	Enligt uppföljningsplan	Alla	Skötselanslag

BILAGOR

5.1 Skötselområdeskarta

Bilaga 5.1. Skötselområdeskarta.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län,
Beslut 2017-12-11,
dnr 511-726-14.
Naturreseptet Stora Branden
Uppsala kommun.

